СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 56. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 10-го березня 1938. No. 56. Jersey City, N. J., Thursday, March 10, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДОМАГАЮТЬСЯ УСУНЕННЯ ІЗААКСА

ОЛБАНІ. — Представники Американського Легіону, воєнних ветеранів, католицьких і інших патріотичних організацій удалися до Олбані, щоб на руки губернатора Лімена зложити жадання усунення президента дільниці Ню Йорку Мангетену, Ізаакса. Домагалися вони цього тому, що Ізаакс узяв собі за найближчого помічника дільного комуніста Ґерсона. В домаганні делегати говорили, що Ізаакс тим поламав довіря тих людей, що його вибрали. Бо відомий є факт, що комуністи прямують до повалення нинішнього американського устрою й американської конституції. А Ізаакс присягав обороняти конституцію. Делегати також говорили, що хоч біля міліона громадян Ню Йорку, безпосередньо, або через своїх представників, висказалися проти назначення Ґерсона, то Ізаакс зухвало знехтував їх волю і до нині затримав Ґерсона. Супроти цього вони домагаються усунення самого Ізаакса. В політичних кругах думають, що Лімен Ізаакса таки не усуне.

БУРЯ ДОВКРУГИ "ТІ ВІ ЕЙ".

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт закликав до себе на наради всіх трьох розсварених директорів „Тенесі Велей Оторити", що є величезним промисловим підприємством, яке побудував і провадить уряд. Головний директор Морґен закинув двом нижчим директорам надуживття і погану господарку. А що уряд хоче вберегти добру славу свого підприємства, а інші чинники хочуть його скомпромітувати, то ця справа викликала в конґресі бурю. Сенатор Норіс, що був духовим творцем цього підприємства, каже, що головний директор Морґен є дуже завистний, тому, що два інші директори мають велику популярність, а він ні. Та рівночасно з тим головний державний контрольор у Вашинґтоні подав до публичного відома, що в заряді „Ті Ві Ей" є сума пять міліонів долярів, яка викликує певний сумнів, чи її добре спожитковано. Закликаючи всіх трьох директорів до себе, президент поручив їм принести з собою всі докази і факти.

ЗБАНКРОТУВАЛА ВЕЛИКА КОМПАНІЯ.

НЮ ЙОРК. — Велика фінансова компанія Ґвитнея оголосила банкротство. Сам Ґвітней є відомим нюйорським фінансистом. Впродовж кількох літ він був президентом Стак Ексченджу і на тій посаді вславився великим фінансовим знанням. Своїми сильними потягненнями він нераз рятував чужі удільи від знижки, рятуючи тим дотичні компанії від банкротства. Але своєї компанії не зумів рятувати.

УХВАЛИЛИ ОПУБЛІКОВУВАТИ ВИСОКІ ПЛАТНІ.

ВАШИНҐТОН. — Конґрес ухвалив, щоби подавати до загального відома імена тих осіб, урядових і приватних, які мають річну платню 75 тисяч долярів і більше. Спис тих осіб виготовлюватиме федеральний уряд скарбу, якому всі компанії мусять давати точний звіт.

СКАРЖИТЬСЯ, ЩО ЇХ ТИСНУТЬ.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ. — Голова союзу американських банкерів, Орвал Адамс, сказав, що всі американські громадяни повинні розпочати хрестоносний похід проти уряду, який накладає величезні податки і потім їх легкодушно витрачує. Він сказав, що уряд накладає на приватну власність такі податки, що майже цю власність конфіскує.

РЕКОРД НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ.

ДІТРОЙТ. — У родині одного безробітного народилася дитина, яка своєю вагою побила всі знані дотеперішні рекорди. Вона важить 19 фунтів, себто пять фунтів більше, ніж важили всі разом Діонські пятернята. Новонароджена дитина є хлопцем, добре розвиненим і сильним. Він кричить з такою силою, начеб мав уже рік життя.

ПРОВІРЮЮТЬ ПРОПАҐАНДУ РАДІОСТАЦІЇ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — На засіданні міської ради Ню Йорку вивязалася дискусія над пропаґандою радіостації „Доблю Ен Вай Сі", що є власністю міста Ню Йорку. Деякі радні закидали, що та стація надає замасковану комуністичну пропаґанду. Недавно вона висилала ніби невинні оповідання про Совети, в яких у гарній формі представлювано совєтський режім. Над тим питанням вивязалася гаряча дискусія і радні рішили розвести слідство в тій справі.

НАЙСТАРШИЙ СТАРШИНА — НАЙМОЛОДШИЙ ҐЕНЕРАЛ.

У Берліні святкував століття своїх народин полковник фон Куцшенбах. Канцлер Гітлер іменував з тієї нагоди полк. Куцшенбаха ґенералом і подарував йому свій портрет з власноручним підписом. Найстарший німецький старшина став наймолодшим ґенералом. Кажуть, що ген. Куцшенбах почувається дуже добре, має живу вдачу і дуже рухливий. Премієр Ґерінґ особисто склав новому ґенералові побажання та передав йому почесний подарунок, а бувший цісар Вільгельм переслав соленізантові своє погрудля.

ПОЛІЦІЯ НАКАЗУЄ ЗБИРАТИ ПРОДАНІ КАЛЕНДАРЦІ „ВІДРОДЖЕННЯ".

Централя „Відродження" дістає далі від своїх членів із Волині зажалення на безправну поведінку поліції. Оце п. Микола Домащук із Зозова, пов. Рівне, що негайно після одержання розпродав 50 календарців „Відродження" на 1938 р., дістав від поліції наказ... позбирати всі продані календарці під загрозою кари за кольпортажу нелеґальних видань! Поминувши вже те, що п. Домащук не може памятати всіх 50 людей, кому продав, — така поведінка поліції щонайменше дивна, бо без особистого зиску членові можна перепродувати й поширювати видання свого Товариства без окремого дозволу на кольпортажу (яка є статутово дозволеним засобом діяльности Товариства)! Деякі члени Т-ва (як ось п. Тарас Красьоха з Хряська, пов. Луцьк) доносять, що поліція робить ревізії і шукає... цензурованої відродженецької літератури (наче нелеґальної). Іншим конфіскує видання при переїзді, як ось торговельному практикантові Андрієві Гавронському, якому 2 постерункові на стації у Володимирі Волинському сконфіскували стінні й кишеневі календарці „Відродження". Ще інші мають навіть судові розправи за кольпортажу відродженецької літератури, як ось П. Семенюк із Олександрії, пов. Рівне, який матиме незабаром розправу в окружному суді в Рівному за безкорисну кольпортажу відродженецької літератури. В усіх тих випадках Головна Рада робить відповідні заходи й взиває не зражуватись перепонами й вести далі статутову діяльність.

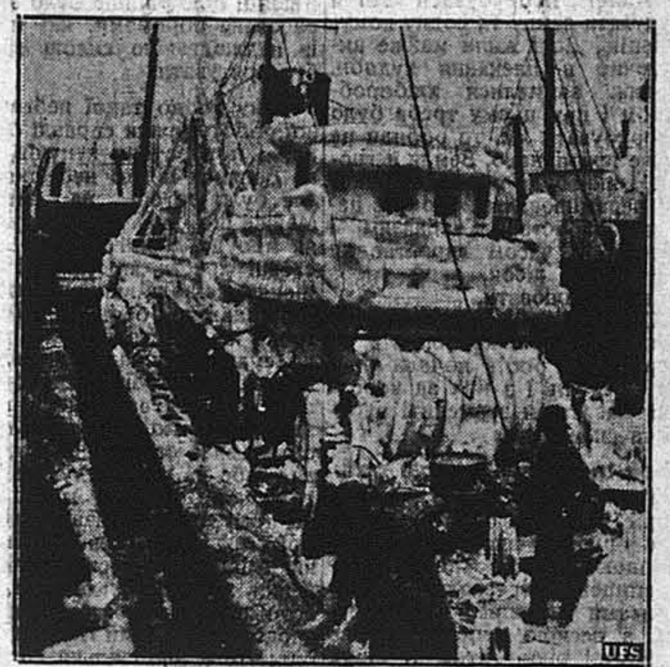
ЗАЛІЗНА РУДА В ГОРЛИЦЬКОМУ ПОВІТІ.

В селі Воля Лужанська, горлицького повіту, відкрили поклади залізної руди. Окрема комісія досліджує тепер глибину та грубість покладів, як теж їх експльоатаційну вартість.

ПОМЕР ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНЦІВ.

У чеській Празі помер відомий білоруський діяч і приятель України, д-р філ. Тамаш Гриб. Це визначний білоруський поет, учений та публіцист. Брав участь у білоруському повстанні.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

РИБА, ДОБРЕ ЗАМОРОЖЕНА.

З бостонського порту виїхав оноді рибацький човен „Фордгем", щоб наловити риби й вернутися з ладунком, тепер так потрібним на піст. Кораблик попав на бурю й вернувся ввесь обмерзлий.

ПОЖЕЖІ ФАБРИК У ЛИТВІ.

З Ковна повідомляють, що у можейківській фабриці лену вибухла пожежа, що спричинила втрати понад 400,000 літів. Щойно перед кількома днями згоріла також фабрика лену у Шавлях. В Уцяні згоріла міська електрівня і місто залишилося без струму. Витрати переходять суму 100,000 літів. Від електрівні запалився недалекий млин і теж згорів до тла. Його вартість рахують на 60,000 літів.

50-ЛІТТЯ ОДНОЇ ПОПУЛЯРНОЇ ПОСТАТІ.

Рівно 50 років тому появилося в літературі вперше імя, що притьмарило багато героїв. Ним був Шерльок Гольмс, герой оповідань Конана Дойля. Гольмс мав більшу славу, ніж сам автор, і багато читачів вірили, що він справді існує. Французькі ґімназисти на провульці в Лондоні шукали його дому. Конан Дойль писав спершу історичні повісті. Сам він був лікарем. Постать Гольмса взяв живцем із лікаря Беля, в якого ляборагорії працював. Перше оповідання про Гольмса не мало багато успіху. На нього звернув увагу редактор одного американського журналу і замовив у Дойля повість. Дойль пішов за прикладом французького популярного автора, кримінального повістяра Ґаборіо, і Едгара По. Дойль приняв замовлення для заробітку, бо не мав тоді праці. Коли він почав поміщувати згодом короткі кримінальні оповідання з Гольмсом у Лондоні — успіх був незвичайний. У 1894. р. Дойль, перетомлений своїм героєм, убив його в одному оповіданні, але 7 років пізніше мусів на домагання публики наново його воскресити. За Шерльоком Гольмсом пішли всякі Пінкертони, довго з меншим успіхом... матеріяльним. Конан Дойль соромився трохи своєї популярности завдяки Гольмсові і застерігся, щоб на його гробі не виписували йому, що він є автором Гольмса.

ВІДБРАЛИ ЗАЛІЗНИЧУ ЗНИЖКУ.

Тернопільська коедукаційна ґімназія Рідної Школи в Тернополі стратила у цьому році право прилюдности, яке мала безперервно від часу свого існування — себто від 15 літ. Властиві причини є політичного характеру як своєрідна репресія за те, що українське громадянство Тернопільщини відмовилось приняти паралельки при польській ґімназії, які форсував бувший куратор Ґадомскі. В цьому шкільному році право прилюдности признано тільки восьмій клясі давнього типу, про що й оповіщено в „Дзєннiку Уржендовим" мін. віроісп. й освіти ч. 6, позиція 184 з 10. червня 1937 р. І учні та учениці цієї кляси, що доїздять до Тернополя, користувались до дня 26. січня 1938 р. належною їм залізничою знижкою. Тогож дня білетова каса в Тернополі і залізничі кондуктори зажадали повної оплати під загрозою кари 5 злотих, покликуючись на те, що у надісланому начальству тернопільської стації виказі з 26. жовтня 1937 р. нема згаданої вище восьмої кляси ґімназії Р. Ш. в Тернополі. Є це очевидна помилка, але неґайна інтервенція дирекції ґімназії у стаційного начальства не мала покищо ніякого успіху.

НОВІ ПРИСМАКИ.

У берлінських цукорнях та складах солодощів появилися нові ласощі, що у смаку подібні до шоколяди. Це мішанина ванілії та цукру. У мясарських крамницях у Берліні розпродують уже перші більші транспорти ковбаси з кробів у пушках.

ОСЬ ЩО ЗНАЧИТЬ ПОСТУП!

В одному готелі в Варшаві один чужинець зажадав получення з Голяндією й за примітою одної голяндської телерадіостації відбував розмову з рибалками на кораблі „Адам", що був саме на ловлі риб на Ледовому океані. Розмова тривала 9 хвилин. Її було добре чути на обох сторонах.

ПОМЕР О. МІТРАТ ТИТ ВОЙНАРОВСЬКИЙ

ЛЬВІВ. — Померла людина, яка впродовж свого довгого віку брала безпосередню і надзвичайно активну участь у розбудові українського життя в Галичині. Є нею о. митрат Евген Тит Столобут Войнаровський, радник митрополичої консисторії, ґенеральний адміністратор митрополичих дібр, почесний доктор економічних наук, довголітній голова товариства „Сільський Господар", довголітній посол до віденського парляменту і т. д. Це той священик, що в тих селах, де душпастирював, викорінював неграмотність серед селян і закладав читальні та посилав своїм коштом сільських хлопців до вищих шкіл. Це той, що дбав ціле життя про те, щоб допомогти селянам набути землю. За свого життя розпарцелював між селян 37,000 моргів дідичівських ґрунтів, даючи тим можливість життя коло 10,000 селянським родинам. Це була його заслуга, що митрополит Шептицький подарував двір у селі Коршові коло Коломиї на Хліборобську Школу „Сільського Господаря", де саме тепер відбуваються господарські курси для дівчат. Йому треба завдячувати, що сьогоднішня Хліборобська Школа в Милованю, що є також дарунком митр. Шептицького, перейшла на власність „Просвіти". Покійник писав багато на економічні теми, по українськи і по німецьки. У таких своїх більших працях, як „Вплив Польщі на економічний розвиток України", „Польща на Сході й Заході" (по німецьки) і „Економічне положення українського народу в Польщі", виказував, як Польща руйнувала економічно український нарід.

Походив зо старого українського роду.

Бл. п. о. Тит Войнаровський народився 16. лютого 1856 р. в Ляцькім Шляхотськім, товмацького повіту, де його батько був священиком. Рідня покійника це один з найстарших українських родів, той самий, з якого походив і найближчий приятель та дорадник гетьмана Мазепи. Це рід, що здавен-давна зберігав українські традиції та визначався гарячим українським патріотизмом. Після битви під Полтавою, коли гетьман Мазепа разом з козаками, що залишилися йому вірними, мусів утікати з України, один з роду Войнаровських поселився в Галичині й дав початок новій вітці цього славного роду, з якого вийшов і покійний о. Тит.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

ЗОЛОЧІВ. — Дня 25. лютого розпочався новий політичний процес, звернений проти 25 молодих хлопців з Радехівщини, обвинувачених польським прокуратором у приналежності до Орґанізації Українських Націоналістів та в державній зраді. Є він тільки продовженням недавно відбутого подібного процесу проти 25 хлопців з того самого повіту.

БЕРУТЬСЯ НА ШТУЧКИ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Румунська націоналхристіянська партія Буковини і Мармарощини почала видавати „Християнське Слово" як румунський часопис, призначений для українського народу в Румунії. Часопис виходить українською мовою. В нім зазначено, що його видає „комітет румунської молоді" при співпраці українців.

ГУВЕР І ГІТЛЄР.

БЕРЛІН. — Американський кореспондент доносить, що має відомості з достовірного джерела, що коли бувший американський президент Гувер відвідував Гітлера, то сказав йому, що він сумнівається у тривкий успіх націстичної ідеольоґії. І ще заявив, що ця наука не є приємлива для американського способу думання, бо американці не вірять у суспільний поступ без інтелектуальної свободи.

ЯК У ДОМІ БОЖЕВІЛЬНИХ.

МОСКВА.—Чужинецькі кореспонденти, що допущені до судової розправи проти Рикова, Бухарина, Гринька й інших найвищих совєтських бувших достойників, пишуть виразно, що не можуть зрозуміти всього того, що на тім суді діється. Підсудні ще допомагають прокураторові, перебираючи на себе ще далеко більшу вину, ніж ту, яку приписує їм акт обвинувачення. Вершком усього є зізнання бувшого голови чека, Ягоди, що розповідає широко, як він упляновував ріжного роду вбивства, щоб при їх помочі викликати заколот, повалити владу Сталіна і самому стати на чолі Советів та відіграти у Советах таку ролю, яку відграє Гітлер у Німеччині.

НОВА КРІЗА У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Дають 31 франків за один американський доляр. Так низько впала французька валюта. А тут треба ще звідкись добути 20 біліонів франків на нове зброєння, якщо Франція має задержати в Европі одно з передових місць. Все те довело край до нової політичної крізи.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ, І ЯК ПРОТЕСТУВАТИ

Прихильники „народнього фронту" намагалися вхопити українське громадянство в Америці на протипольський „сентимент" і наклонити його до того, щоби повести спільно велику протестаційну акцію проти Польщі. Та хоч наш загал не дав себе зловити на ту вудку, то большевики далі не перестали накликати до спільної „кампанії проти польського фашистівського терору". А ось тепер ще й розписуються, як цей рух „починає набирати щораз більшого розмаху" та як про їхню протестаційну акцію проти Польщі розписується американська преса. „У. Щ. Вісти" витягають із цього вже й консеквенцію, а то таку, що треба далі провадити акцію за створення „народнього фронту" нашої іміґрації, щоб ніби таким чином посилити протестаційну акцію проти Польщі. Ще й пишуть, що „хто буде стояти осторонь, той виявить себе ворогом своїх братів і сестер у старім краю".

Кожний може накликувати до протесту проти наших ворогів. Це самозрозуміле, коли брати справу загально. І коли якась ґрупа наших людей, чи якась громада, хоче повести якусь протестаційну акцію, то це є корисне й додатнє явище, і то навіть тоді, коли скликується такі віча тільки на те, щоб на них обговорити обширніше те, що діється на українських землях.

І можна кожного дня і кожної години протестувати проти Польщі, бо причин до цього є повно. Але коли б ми тепер мали братися за якусь масову протестаційну акцію, то хіба нам мусіли би позасихати горла і мусів би нам мозок задеревіти, щоб ми могли обговорювати в Америці на вічу українську справу і не заговорили також про те, що діється на українських землях під Советами. Адже очі цілого світу звернені сьогодні на советське пекло! Там на суді в Москві згадують і Україну. Говорять за українських націоналістів. Чи хочби за зазіхання Гітлера на Україну. Чиж можна в хвилі, коли американська преса раз-у-раз про ці справи згадує, не заговорити і нам про це на наших вічах, якщоб ми мали їх влаштовувати як вираз якогось маніфестаційно-протестаційного руху? Чи можна замовчати про те, що сьогодні не виходить у Румунії ні одна українська ґазета? Чи можна збувати мовчанкою те, що на Закарпатті пхають при допомозі московських аґентів і баламути з боку чеського уряду московську мову до українських шкіл по українських селах? Так, треба нам протесту, але такого, щоби бив **усіх наших гнобителів,** а в першу чергу Совети. А прихильники „народнього фронту" такого протесту не підіпруть, бо вони хотіли би протестами проти Польщі відвернути увагу української іміґрації від того, що діється з десятками міліонів українців під Советами. Тому, коли вести масову протестаційну акцію, то проти всіх окупантів. І протестувати підготовано, з ясною ціллю і з матеріялами, виданими анґлійською мовою.

З НАШОГО ЗАКАРПАТТЯ

(Про Гуцульщину, подано за М. Кудеем із чеської мови).

Гуцули майже всі на Закарпатті рубачі, а випасанням худоби та хліборобством займається їх дуже мало. Сама Ясіня має дві третини катастральної землі, вкритої лісами, а на цілій Рахівщині є ліса майже 70%. З того всього більше як половина державні ліси. Зпочатку, ще за часів **Марії Тереси,** був це праліс, лише в деяких місцях попереріваний травистими долинами і гірськими полонинами. Полонин було далеко менше, як сьогодні.

Гуцули первісно не були ні рубачами ні сплавниками. Щойно від німецьких кольоністів навчилися прорубувати ліси й будувати земну та водну комунікацію. Досі жили майже виключно з плекання худоби. Колиж займалися хліборобством і при цьому треба було прорубувати ліс, то робили це дуже примітивно. Земля негноєна і якнебудь оброблена скоро перемінювалася знову в переліг, заростала хабаззям і терням, з часом виростав на ній знову лісок, який треба було випалювати.

Скоро після поселення перших німецьких кольоністів до державних робіт почали брати і гуцулів і з них за короткий час стали знамениті рубачі та сплавники.

Про сплавників і лісові гаті.

У тих часах, як ще не було доріґ, сплавлювали все дерево, яке рубали високо в горах, Чорною і Білою Тисою, Мокрапицею, Тересвою і її допливами й іншими потоками, які з весною, перемінювалися у рвучкі ріки. Літом ті річки мають мало води і ними годі сплавлювати дерево.

Щоби цьому зарадити, щоби дерево можна було сплавлювати в якійнебудь порі року, побудувала мадярська влада багато гатей або клявзур, себто перегород, виповнених камінням і землею, щоб вони здержували воду. Таких клявзур було на Закарпатті двацять пять, із того більше як половина на Гуцульщині. Найбільша з них є клявзура апщинецька, яких 15 км. від Ясіні, здержує вона приблизно чотириста тисяч кубічних метрів води, потім гребля під Говерлею, що має яких двіста тисяч кубічних метрів води.

У тих перегородах задержували кілька днів воду з ґірських потоків і рік, а потім випускали майже рівночасно, звичайно в середу та суботу рано, двома-трьома шлюзами, званими „ворота".

Заки клявзури випустили, приготовляли заздалегідь і звязували разом дерево. На поромах було по 2—3 гуцулів, які кермували ними, щоби десь не зачіпили та не затарасували дороги. Майже висохлі річища виповнювалися миттю водою, яка піднімала поромами і гнала їх із головокружною скорістю вперед. Щоби кермувати поромами, які гнали по воді з такою скорістю, що віддаль із Ясіні до Бочкова (більше як 70 км.) перепливали за неціліх три години, треба було неабиякої відваги та поворотности. Бо вистарчило, щоб пором ударив об якусь скалу, скриту під водою, а вся залога порому знаходила смерть у глибині. Такі небезпеки зручний сплавник мусів уміти вминати. Часом таки траплялося, що приходило до „карамболю", себто, що пором, не досить зручно кермований, зачепився, інші наїхали на нього і вкінці ціле річище було затарасоване поромами, які потім із надлюдською силою треба було рятувати.

Тому то до такої небезпечної роботи брали справді сильних і поворотних гуцулів, які не боялися ніякої небезпеки і всі були готові на смерть. Майже що року хтось загинув, як про це досі говорять численні хрести, поставлені на місцях, де вода викинула потопельників на беріг. Та це ні трохи не відстрашувало, щоб до сплавлювання не зголошувалися все нові добровольці, що погорджували небезпеками та смертю. Гуцули племя, що не знає страху, що виставляє себе на небезпеку навіть і тоді, коли того не треба, лише тому, щоб доказати, що не боїться. На відважних сплавників інші дивилися, головнож жінки, з великим подивом. До того при сплавах був гарний заробок. Платили їм від кубічного метра, скільки сплавили долі рікою, а тижневий заробок 30—50 долярів, не був у часах доброї деревної конюнктури чимсь надзвичайним.

У Бочкові, де Тиса перемінюється з рвучкої, прудкої у повільну та спокійну ріку, переймали та купували сплавлене дерево від держави мармароські і мадярські жиди. Вони потім відставляли дерево далі до Мадярщини, яка, як відомо, майже не має лісів і мусить дерево купувати на чужині.

У Бочкові виплачували гуцульським робітникам тяжко запрацьований заробіток. Потім знову вони верталися залізницею до дому, щоб відпочати та приготовитися до нової роботи.

Як були добрі заробітки, то гуцули не шанували грошей. Дрібних грошей у Бочкові взагалі не брали, лише оставляли на касовому віконці. Колиж службовик звертав їм на те увагу, махнули лише рукою та говорили: „Це за фатиґу!" і відходили спокійно з банкнотами. Не було іншої ради, лише ті дрібні складати та віддавати на добродійні цілі. Ця гордість гуцульська доходила аж до того, що платили самими сотками. Платити меншими грішми було для порядного сплавника негідне. Тому тоді платили сотками, а дрібні, які в них знову призбирувалися, вимінювали потайки у жидів за грубші банкноти. Розуміється, що на такій виміні жидівські торговці заробляли гарно.

В тих часах Бочків процвітав і багатів. Кожний пятий громадянин торгував деревом, а гроші звідусіль плили до міста, бо тут і сплавники і деревні підприємці тратили великі суми. Та потім ціни на дерево сильно впали, багато деревних спекулянтів збанкротувало і добробутові прийшов кінець. Хто заздалегідь не стямився, пропав. Тепер у Бочкові сумно і пусто. Гуцульські сплавники зникли з його вулиць, зникли і торговці дерева, з гаманцями, напханими тисячами. Сумно лежить дерево та пороми при берегах Тиси, ніхто не звертає на нього уваги.

Лісові дороги ще передтим завдали перший удар гуцульському сплавництву. Дерева сплавлювали щораз менше, деякі клявзури повикидали з річища, інші спорохнявіли. З деяких клявзур зужили дерево для будови дороги. Тепер уже не побачите відважного гуцула, що мчиться дарабою по Тисі. Все завмерло. Лише лісові вузкоторові залізнички ще животіють і возять подекуди кілька ваґонів дерева, на якім дуже малий заробіток.

Гуцули-рубачі.

Не ліпше як сплавникам живеться сьогодні і гуцулам-рубачам. За добрих часів ліси від рубачів просто роїлися. За працю було дуже легко. Сьогодні вже не те. Ніхто не розбивається за робітника. Тому ті, що мають працю, держаться місця.

Давніше спускали дерево деревляними смиками цілу зиму. „Смик" це якого півтора метра широке деревляне корито, з обох боків із високими стінами, з деревляною підлогою, яку сніг і спускане дерево вигладили як скло. Вдолі побіч „смика" є склад дерева, яке складають відповідно до величини. Нерівні та невідповідні пні розрізують на опалове дерево, яке весною попросту скидають до розлитих рік і воно само пливе, де його в відповідних місцях робітники виловлюють і укладають у стоси, щоб висохло. Рівні, здорові пні відправляють зимою найбільше кіньми. Кладуть рівно, звязують сильно ланцюгами і тягнуть по землі та по снігу. Гуцульські маленькі, одначе сильні коні везуть так великі тягарі. Возять також дерево лісовою залізничкою. Де це можливо, попросту пускають ваґончики долі шинами, а керманич, що стоїть при гальмі, вже подбає про те, щоб зупинитись у відповіднім місці.

В часах деревляного добробуту і рубачі заробляли гарні гроші, хоч і не так „легко", як сплавники, зате з меншою небезпекою. Робітники працювали звичайно „партіями", мали все свого „ґазду", який для них підшукував роботу, фасував для них гроші, виплачував, дбав про їх прохарчування.

Коли робітникам визначили місце для виробу дерева, ставили собі колибу, якої стріха досягала аж до землі. Одяги, тайстри (торби), мішки з харчами порозвішували на кілках, де який робітник спить, там причіпає табличку „заняте", а ніхто інший вже там не буде кластися. Місце, де робітник спить, підстелить чатинням або соломою, щоб було мякше. Посеред колиби є яма на вогонь. Над вогнем завісить котелок, або приставить при вогні. Диму в колибі все багато. Гуцульський рубач каже, що дим не шкодить; як трохи щипає в очі, то тоді краще спиться.

Коли рано треба йти до праці, збудить їх „кайман".*) Кайман це хлопчак, який дбає про воду й вогонь. Про порядок не мусить дбати. Нема тут що порядкувати. Хіба, коли нападе на нього роботяща горячка, обітре якийсь із горшків, який вже просто обріс саджею. Вода звичайно є близько під рукою, а дров усюди аж забагато. Кайман ще не чоловік, тож і плата його така. За дня ви рідко застанете каймана в колибі, бо напевно пішов на лови у ліс або в ріці ловить пструги. Чого, врештою в день мав би пересиджувати у колибі? Нікого тут нема, нічого тут нема, нічого тут ніхто не вкраде, хоч є там мішечки з мукою, солонина. Туристи лишають по колибах багато цінніші речі, а всеж таки нічого не пропаде.

Харчі рубачів дуже прості. На вечерю варять кулешу, яку трохи помастять солониною, так, що подержать кусень над вогнем. Коли є бараболя, печуть її у вогні. Трохи хліба і сира доповнять харч і ця проста, одначе поживна страва вистарчає.

Приладдя, що ним рубачі працюють, це: сокира, велика пила на двох людей і гак до стягання дерева. Більше нічого і не треба.

На неділю всі їздять або ходять додому. Виглядає це мальовничо, як на возі повно їх у народній ноші, головно, коли є там і дівчата.

Гуцули знамениті рубачі; рубачі інших народів не можуть із ними і рівнятися. Колиж іще працюють на акорд, робота аж горить їм у руках. Не люблять, коли наставника, себто „ґазду", дадуть їм чужого чоловіка. На свого можна і погніватися і насварити на нього, а коли треба стануги до нової праці, таки підуть за „ґаздою", хоч і гнівалися на нього.

Гуцульські рубачі виїжджають на роботу і до Чехії, де працюють коло дерев, які поломила хуртовина. Там їм платять менше і ще треба чистити ліс. Тому стараються скоро вернутися до краю. Гуцул не любить якоїнебудь роботи; дуже нерадо йде напр. із дівчатами засаджувати „культуру", себто молоді деревця. Волить перележати на запічку, ніж таку роботу.

По добробуті, який був на Гуцульщині, нема вже і сліду. Люди не щадили. І не вміли і не сподівалися, що прийдуть такі тяжкі часи. Виеміґрувати на чужину дуже тяжко і коштує великі гроші.

*) З німецького: „Кайн ман" — не чоловік.

(Кінець буде).

ЧОГО ВЧИТЬ НІМЕЦЬКА ШКОЛА

Недавно вийшла у Франції книжка, видана еміґрантами з Німеччини, про те, як навчають німецьку молодь у школах під владою Гітлера. Ми, українці, що перебуваємо під диктаторськими режімами в СССР, у Польщі та в Румунії, не знайдемо там багато нового. Наших дітей чужі держави намагаються виховати в своїому дусі, Також Гітлер хоче, щоб німецькі діти дістали печатку партійного виховання, бо він знає, що ідеї, положені в душу дитини, часто лишаються в ній аж до смерти. Характеристичне в німецьких шкільних підручниках — це старання вибілити, піднести все, що німецьке. Натомісць про інші народи, головно сусідні, в німецьких підручниках пишеться, як про щось надміру жорстоке, нелюдське, криводушне. Та спитаймось: чи так почали вчити німецьких дітей у школах тільки після приходу Гітлера до влади? Відповідь: ще давно перед Гітлером у німецькій школі велася політична пропаґанда в підручниках, особливо в учебниках історії. По приклади не треба далеко ходити.

Маю перед собою книжку Фридриха Найбавера, „Підручник історії", виданий 1921 року, отже через два роки після світової війни. Як пише автор про добу перед світовою війною? В книзі читаємо під заголовком: „Політика ізоляції Едварда VII.":

„Анґлія передівсім дивилася з заздрістю і турботою на зріст німецької заграничної торговлі... Носієм тоді початої і направленої проти Німеччини політики зробився король Едвард VII. Його мета була — системою союзних договорів окружити Німеччину, її більше й більше ізолювати"...

Такі наміри приписує Найбавер анґлійському королеві Едвардові VII. В дійсності ж Едвард VII. від першого дня, коли вступив на трон (1901 р.) намагався всяким способом **утворити союз** між Анґлією, Німеччиною та Японією. Цісар Вільгельм II. на всі пропозиції Анґлії сказав „ні". Тоді Анґлія мусіла наблизити свою політику до Росії та до Франції.

Як було з французами? Німецький підручник історії вчить, що, мовляв, французький міністер закордонних справ Делькасе був тією особою, яка ставила собі найвищу мету — підготувати велику війну проти Німеччини. Щож говорять факти? В дійсності Делькасе, після сутички з Анґлією за кольонії в Африці, післав був до Берліна р. 1903 спеціяльного посла, щоб порозумітися з Німеччиною. Але того посла (на імя Етієн) у Берліні навіть не схотіли прийняти! З ним просто не схотіли говорити... Само собою, після такої поведінки німецьких вирішальних кругів Делькасе почав шукати для Франції інших приятелів і союзників.

Приходить світова війна. Про її причини писалося багато ріжними мовами. Як цю справу вияснюють німецькі шкільні підручники? Очевидно, в тім самім дусі, що, мовляв, на Німеччину вороги напали, і вона мусіла боронитися. А проте чи можна забути такі подробиці з доби перед вибухом світової війни: німецький посол у Відні повідомляв берлінський уряд 30. червня 1914 року, що він старається перестерігати Австрію перед поспішними рішеннями, себто, щоб Австрія не починала війни з Сербією після вбивства наслідника трону Франца Фердинанда.

Що на це цісар Вільгельм? Дільставши звідомлення посла Чіршкого з Відня, він написав: „Хто його на це уповноважнив? Це дуже дурне!... Чіршкий має ласкаво залишити дурниці. **З сербами треба зробити порядок, і то зараз**".

Виховання німецької молоді в школі після світової війни створило для німців зовсім інший світ. Їм кажуть, що німецьке військо не було побите, а поразка настала через удар „кинджалом у спину". Таке говорення, хоч може бути приємне серцю німецького молодого покоління, одначе воно може принести дуже небезпечні наслідки. Німецький нарід може бути кинутий у якусь нову воєнну битву, з якої вже не вийде так легко, як із світової війни. Проте мусимо сказати, що психольоґічно німецька молодь була приготована до диктатури ще від 1919 року.

М. М.

Галя Левицька.

МИКОЛА ЛИСЕНКО

10. березня 1842 року.

(7)

Пробувши два роки на посаді, він врешті міг здійснити свою мрію. Вибрав Ляйпціґ, де тоді була найкраща в Европі музична консерваторія. Скоро талант нашого музики розцвів у всій своїй величі.

— День закороткий, працюю ночами — писав Микола до Старицьких. — Поза працею в консерваторії готовлю збірник українських народніх пісень. Коли би прийшлося працювати на чужині, то не для чужого, а завжди для свого.

Незабаром Микола прислав перший збірник народніх пісень і 10 пісень до слів Шевченка. Годі описати радість, що була від того в Україні.

„Різдвяна ніч".

Після повороту з Ляйпціґу, де пробув два роки, Микола Лисенко працює в Києві. Як знаменитий піяніст, відразу дістає учнів, і з того живуть він та його жінка Ольга. Увесь вільний час Лисенко присвячує студіям і обробленню народніх пісень. Один за одним виходять збірники. Лисенко стає головним рушієм українського громадянського життя. Від хвилини повороту зза кордону працює невтомно над піднесенням культурного рівня та над пробудженям національної свідомости своїх братів. Така праця — важка й небезпечна. Влада забороняє публично вживати українського слова. З концертових програм цензура здирає українську пісню.

Тоді свідомі круги Києва, Харкова, Полтави шукають способу, якби то обійти страшний царський указ. Сходяться по домах. І ті вечерки стають вогнищем національної думки та вільного слова.

У Києві це був дім сестер Ліндфорс, де збирався майже ввесь український мистецький і літературний світ. Тут читано всіх письменників того часу й обговорювано національні справи. На закінчення лишалося наймиліше: музика. Микола Лисенко сідав до фортепіяну і вичаровував мягкі звуки зо старого інструменту. Вже тоді він мав цілу низку фортепіянових композицій. У домі сестер Ліндфорс уперше виконувано його пісні до слів Шевченка, і тут теж повстала думка великої його опери „Різдвяна ніч".

1872 року Михайло Старицький, що тоді вже зовсім присвятився театрові, переробив Гоголеву „Ніч перед Різдвом" на українську песу. Цю песу вибрано тому, що вона давала багаті можливості випровадити на сцені народні звичаї. Коли Лисенко написав музику, оперу вивчили аматори, між ними й Ольга Лисенкова, й уперше виставлено „Різдвяну ніч" у школі сестер Ліндфорс. Роблено все можливе, щоб одержати дозвіл заграти оперу публично. По довгих, упертих заходах кригу проломано. В лютому 1873 року „Різдвяна ніч" ішла в київському міському театрі. Чотири вистави, день за днем, кожна при переповненій салі. Публика робила нечувані овації композиторові.

У Петербурзі.

Слава, що її здобув Лисенка своїми творами й невсипущою працею, не закручує голови музиці. За ввесь час він ставиться критично до свого вміння. Чим більше заглиблюється у тайни композиції, тим більше браків добачує. Врешті одного дня рішається виїхати в Петербург, щоб відсвіжити й доповнити своє знання.

— Миколо Віталієвичу! — скрикнув один з його друзів, довідавшися, на що рішається Лисенко. — Невжеж ви хочете нас кидати? Розстанетеся з вашим хором, з учнями, з нашим гуртом?

— Любий мій! Знаю — це буде важко. Одначе непереможна сила тягне мене збагнути багато незбагнених речей. Напевно зможу потім краще працювати.

Лисенко поїхав. І вже після кількох тижнів прийшли до друзів листи, повні запалу й віри. Лисенко попав до найкращого тоді російського композитора, Римського-Корсакова. Вчився в нього інструментації. Музичні кола приняли Лисенка гарно. Слава попередила його прихід. Скоро Лисенко стягнув українців студентів петербурзького університету і склав академічний хор. Українська пісня залунала у великих салях столиці й усюди викликала захват. Виступав Микола теж як піяніст, усе з великим поводженням.

При кінці його побуту в Петербурзі йому пропоновано місце дириґента опери. Й коли Лисенко відмовився, Римський-Корсаков здивувався:

— Не розумію вас, Миколо Віталієвичу. Тут жеж запевнена вам світова слава!

— Не можу, вчителю. Знаю, що я потрібний там. Не хочу слави; мушу працювати серед своїх.

— Але ви тут теж велике діло робите! Ваші концерти, ваші композиції до слів Шевченка розкрили очі неодному.

— Так, я знаю. Алеж, учителю, чи не важніше розкривати очі своїм таки засліпленим братам?

Праця для народу.

Лисенко вернувся до Києва. Треба було наново здобувати прожиток, і тому взяв посаду в музичній школі. Лекції мучили його, але він не нарікав; радий був, що знову між своїми. Почав поїздки з хором по всій Україні. Навідувався до кожного великого й малого міста. Кожна така поїздка була триюмфом народнього духа. Неодин зросійщений обиватель бив себе в груди, вислухавши Лисенків концерт.

Починаючи від 1880 року, Микола Лисенко видав дванацять збірників пісень на хор з фортепіяном. Окремо випрацював ріжні обрядові пісні, як „Веснянки", „Купальська справа", „Колядки й щедрівки", „Весілля". Згідно з обчисленням, Лисенко записав і опрацював коло 500 найкращих народніх пісень. Такою збіркою ледве чи може похвалитися ще який нарід. Лисенко перший поцікавився народнім багатством і був ясним прикладом для пізніших етноґрафів.

(Кінець буде).

Голова та капелюх.

Славний данський письменник-байкар Християн Андерсен відомий був з того, що не дбав про свій зверхній вигляд. Його старий та знищений капелюх і полатаний плащ знала вся Копенгаґа.

Раз якийсь пяний студент зачіпив Андерсена на вулиці та сказав:

— Гей, пане Андерсен, цей нужденний предмет на голові називаєте капелюхом?

Андерсен відповів спокійно:

— А цей нужденний предмет під вашим капелюхом називаєте головою?

—o—

— Чи то правда, що Дмитро сидить в арешті?

— Так.

— А то драб! І він важився говорити мені, що їде на два місяці до брата!

— І він сказав правду: його брат також сидить.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БОРОТЬБА ЗА ДОВШЕ ЖИТТЯ.

Яких два тижні тому нюйорські ґазети розписувалися широко про відчит, виголошений у Нюйорській Академії Медицини Реймондом Перлом, відомим професором університету Джана Гопкинса в Болтимор, на цікаву тему: „шукання довгого життя".

Між найцікавішими висновками, виголошеними цим ученим розслідником, була його заява, що новочасний чоловік помирає на недуги серця й кровононних судин, та злучена з нею заява, що ще на довго до смерти людини лікарі, які цю справу розуміють, можуть на основі докладних лікарських оглядин ствердити, чи дана людина належить до довговічних, чи коротковічних.

Отже хто хоче жити довше в нинішніх часах, повинен дивитися за здоровлям свого серця.

ЗАБОРОНИ ПРО ГОРІВКУ.

Ми звичайно лучимо з коротким життям алькогольні напитки. Про людину, що померла молодою, говоримо, що її горівка в гріб загнала.

Проф. Реймонд Перл розслідив цю справу докладно й каже, що думка про шкідливий вплив алькоголю на довготу життя перебільшена. На його думку, умірковане вживання алькогольних напитків не підриває життя; зате надмірне вживання скорочує життя виразно й значно.

Говорив раз загорілий антиалькоголік проти навіть найбільш поміркованого вживання алькоголю і вжив арґументу, що алькоголь скорочує життя. На те один зо слухачів спитався: „Ви кажете, що алькоголь скорочує життя? А ось мій батько ціле життя пив, і нині вже має 86 літ. Що ви на це скажете?"

„Що я не це скажу?" — відпалив прелеґент. „Я на це вам скажу, що примір з вашим батьком не є відповіддю на мої висновки. Бо лиш подумайте собі, скільки років мав би ваш батько, якби був не кушав алькоголю!"

Замісць відповідати так, цей прелеґент, видно, повинен був спитатися запитуючого, чи його батько пє багато, чи мало. Це зрештою дуже безпечно ставити таке питання хочби кому. Чейже ніхто не скаже про свого батька: „Мій батько пє до порядку: як з коршми додому йде, то два чоловіки його попід руки ведуть, а третій шапку несе".

АЛЬКОГОЛЬ, ТЮТЮН, (НУ, Й ЛЮБОВ).

Висліди, до яких дійшов проф. Реймонд Перл на основі довгих лікарських дослідів, не багато ріжняться від вислідів, до яких уже давніше дійшов відомий американський гуморист, Марк Твейн. Одного разу його замовили виголосити промову на закінченні року в одній вищій дівочій школі. Марк Твейн подав дівчатам поради на „дорогу" життя, менше - більше такими словами:

„Скажуть вам, щоб ви не курили. А я вам скажу: Куріть, дівчата, куріть, та не забагато! І скажуть вам, щоб ви не пили. А я вам скажу: Пийте, пані, пийте, та не пийте забагато! І скажуть вам теж, щоб ви не любились. Я скажу: Любіться, любіться, але не забагато!"

Годиться саме проф. Реймонд Перл з Марком Твейном щодо питання алькогольних напитків. Не маємо ніяких даних про те, що думає проф. Реймонд Перл узагалі про любов, та спеціяльно про те, який вплив вона має на довготу життя. Зате в справах тютюну проф. Реймонд Перл з Марком Твейном зовсім розходиться, бо проф. Перл прийшов до переконання, що куріння тютюну рішучо вкорочує життя.

РОДОМ КУРИ ЧУБАТІ.

Розсліджував теж проф. Реймонд Перл питання: чи є якийсь звязок між дідичністю й довговічністю?

По докладнім розсліді питання проф. Реймонд Перл прийшов до переконання, що справді люди, котрі мають довговічних ближчих родичів (батьків і дідів), мають кращі шанси прожити довго, ніж люди, котрих родичі жили коротко.

Який з цього практичний висновок? Хіба той, що сказав голяндський письменник Мультатулі: Людина ніколи не може бути досить обережна у виборі своїх родичів.

ДОВГОВІЧНІСТЬ І УМОВА ПРАЦЯ.

Розслідив проф. Перл і балачку, що, мовляв, тілесна праця причиняється до довговічности, а умова праця вкорочує життя.

Він переконався, що вплив тілесної праці, навіть надворі, себто на повітрю, не має такого впливу на довговічність, як звичайно припускають. Автім, додав він, на 40-вім році життя людина взагалі повинна вважати на те, щоб не напружуватися тілесною працею.

Недавно цю саму думку висказав інший лікар, коли, відповідаючи на запит, що робити старшому товстому чоловікові, щоби похуднути, а спеціяльно чи порадно такому чоловікові робити сильні фізичні вправи, відповів: „Ні, одинока фізична вправа, яку такий чоловік може робити, це хіба відсувати стіл від себе".

Фраза „відсувати від себе стіл" тут ужита в тому значінні, в котрому її вживає наш чоловік, коли в навечеря Різдва каже: „Тепер, жінко, відсунь стіл від мене, або мене від стола!"

ВДАРИЛО ЩАСТЯ В ХАТУ, АЖ ХАТА ЗАВАЛИЛАСЯ.

Всі лікарські роздумування над тим, що продовжує, а що вкрочує людське життя, мають на ціли показати людям, що їм робити, щоб дожити довгого віку.

Та й тут: піп у дзвін, а чорт у клепало. Лікарі про те, як продовжувати людське життя, а тимчасом економісти, себто вчені, які розсліджують господарське життя народу, кажуть, що нині в світі багато лиха саме через те, що нині є забагато старших людей, ще здібних до праці.

Наприклад, американський перепис населення показує, що в 1850 році в Америці люди, що мають 40 літ життя або більше, становили всього 14% усього населення (себто на кожну сотку людей було тоді 14 осіб вище 40 літ життя); в 1870 році цих 40-літніх людей було вже 17%; у 1890 році 18%; у 1910 році 20%; у 1930 році 24%. Це значить, що з поступом і поширенням серед народніх мас знання про здоровля щораз більше людей доживають 40 років життя й вище.

Це має велике значіння для всеї народньої господарки: адже одна справа дати заняття старшим людям, як їх на кожну сотку 14 (кожна сема людина), а зовсім інше питання, як їх на кожну сотку є 24 (себто майже кожна четверта).

І кажуть ці вчені, що коло 1950 року таких старших людей буде в Америці 28%, а в 1970 році 33% (себто майже одна третина всього населення). Щож тоді буде? Як тоді буде виглядати боротьба між старшими людьми й молоддю?

Чи не треба вже нині брати цього під увагу, розвязуючи суспільні питання?

Степан Мусійчук.

У ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ БАТЬКА ТАРАСА

Великий день в память Батька Тараса
Знову ми будемо цей рік святкувати
І знову ми будем Його величати,
Збереться вкруг Нього семя Його вся.
Зберуться усіх кляс дочки і сини,
А всі обкрадені із чести і слави,
А всі, всі в кайданах, без долі, держави,
Що ждуть свого щастя, що снять волі сни.
Будуть повторяти Його Заповіт
І ті, що поклали свої важкі діла,
І ті, що бездільно у мріях сиділи,
І ті, що забули про рідний свій світ.
Будуть величати Його і всі ті,
Що служать охотно Москві і ляхові,
Що Матері серце пробили до крови,
Що служать обманству, зраді, підлоті.
Будуть повторяти батьківські слова
Всі зрадники, юди негідні, фальшиві,
Що славу Шевченка крадуть для наживи,
Що серця в них подлі, гадючі кубла.

І слухати буде Тарас їх всіх слів
І брови насупить із жалю і болю,
Бо він за усіх нас терпів гірку долю,
Щоб ми людьми стали із подлих рабів.
І гнівно наш Батько промовить до всіх:
„Чогож то ви претесь в чужу чуженицю?
Чому не ідете на рідну землицю,
Де кличуть вас тіні борців пресвятих?
„Хібаж я не кликав виразно до вас:
Ви вражою кровю волю окропіте?
Не час же вам, діти, бездільно сидіти,
До праці всі спільно, до бою, всі враз!
„Хай „віри", ні „ізми", ні партії всі
Вас не розділяють на матерній ниві;
Вас кличуть геройські козацькі могили,
Ідіть рука в руку, як діти одні!
Ідіть, не лякайтесь ви смерти й трівог,
В вас є Україна, одна, Рідна Мати.
Ідіть із лап ката Її визволяти,
За вами вся правда, поможе вам Бог!"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Свято в честь О. Басараб.

Кожного року наше жіноцтво, що гуртується у відділі 46 Союзу Українок, святкує роковини мученицької смерти найбільшої геройки української революції: Ольги Басараб. Також і цього року в неділю, 27 лютого, відправлено в українській католицькій церкві панахиду за бл. п. Ольгу Басараб. На панахиді були присутні всі членці згаданого відділу С.У., а також інші щирі українські громадяни. Отець Д. Ґресько виголосив проповідь, у якій підніс геройчну посвяту Ольги Басараб. Вечором того дня відбувся святочний концерт в українській салі при вулиці Бравн. Саля була битком набита. На сцені виднів удекорований образ геройки. Хор, зложений з родженої тут молоді, під управою п. М. Пасічника, відспівав „Ви жертвою в бою нерівнім лягли". Свято відкрила пані М. Горохівська; пані Анна Мельник відспівала „Плавай, плавай, лебедоньку" і „Ніч яка, Господи"; акомпанювала на піяні пані К. Дубас. Деклямували Ганя Борняк, Марійка Заболотна і Й. Вілкинс. Молодий М. Буката відспівав „Крилець" і „Ой, щож бо то та за ворон" у супроводі піяна Марійки Кісь. Молодечий Хор відспівав „Сміло, брати" і „Ой, Морозе Морозенку". Святочну промову, добре обдуману, виголосила пані О. Штогрин. Панна К. Ґораль відспівала „Ой, у полі жито"; два брати Ґелети і п. Гальчук відіграли на інструментах українські мельодії. Пані С. Грицишин віддеклямувала „На вічну память Басарабовій".

Кожну точку концерту гості нагороджували оплесками. Концерт закінчивсь українським національним гимном. Після концерту гості засіли коло столів, де членці подавали всім чай. Підчас перекуски забирали слово також д-р Дубас, пані Головата, пані Штогрин, п. Горохівський, п. Терпилюк, п. Грицишин і інші. Серед цеї гостини гості не забули також про українських політичних вязнів та перевели серед себе на ту ціль збірку, яка принесла $26.24. Збиранням занялися пані Бурак і С. Грицишин. Жертвували по $1: пані Опир, Носевич, Головата, Шаґала, Тумонська, Штогрин, д-р Дубас, Мельник, Грицишин, Горохівський, Депутат, Шпікула, Захарчук; по 50 ц.: Бурак, Фостик, Заболотний, Григорець, Мицишин; решта дрібними. Гроші вислано через Обеднання.

Ольга Фостик.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Концерт артистів з краю.

В неділю, 20-го лютого б. р., відбувся в нас величавий концерт пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького. Велика саля У. Н. Дому була в щерть наповнена вже в 7-мій годині ввечір. Публика з великою нетерпеливістю очікувала наших дорогих та славних артистів. Предс. П. Мельниченко привитав гостей в імені Центрального Комітету та попросив паню А. Ваґнерову (голову С. У. А.), щоби ближче представила присутнім наших артистів, що вона виконала

Хотівши описати згаданий концерт обширніше, то треба на те багато часу, а також немало місця в часописі, а що найголовніше, треба бути великим критиком. А я ним не є. Та мушу ствердити те, що правда.

Публика була дуже захоплена артистичним співом пані Марії Сокіл, а також з надзвичайно великою увагою вислухала промову п. А. Рудницького про значіння У. Н. Лічниці у Львові. Також згадаю, що говорив ще й місцевий парох о. В. Лотович. Обидві промови викликали на присутніх велике враження. Доказом цього є переведена в салі збірка, яка принесла $505.35. По заплаченні видатків, які виносили $31.90, лишилося $473.45. Гроші вручено п. А. Рудницькому на призначену ціль.

Треба зазначити, що на концерті були майже всі свідомі українці. Бракувало тільки кишенькових патріотів... Одначе вони були заступлені позамісцевими гостями, які прибули з Ню Йорку, Пасейку та Бейону та зложили свої лепти на Лічницю.

Великим гріхом булоб не згадати про наше жіноцтво, цебто про Союз Українок Америки, та Жіночий Дем. Клюб. Жінки згаданих орґанізацій під проводом пані А. Ваґнер і пані О. Дмитрів, помогли концертові морально і матеріяльно. Вони влаштували в салі У. Н. Дому власними силами прегарну, смачну вечерю, таки зараз по концерті, і запросили до спільної вечері дорогих наших артистів, паню М. Сокіл і п. А. Рудницького. Підчас веселої забави гості, яких було більше як пів сотні, радо вислухали промову п. Рудницького про мозольне нужденне життя наших земляків у старім краю. Також говорив про розвій Союзу Українок в Західній Україні. На заклик пані А. Ваґнер гості зложили жертву в сумі $10.20 на піддержку часопису „Жінка", який виходить у старім краю старанням Союзу Українок.

Надіюся, що в нашій громаді відбудеться ще один такий концерт.

М. Мельниченко.

ТАЄМНИЦЯ ПОВСТАВАННЯ НАФТИ.

Віддавна вчені застановлялися над тим, з чого повстає нафтова ропа і земний ґаз. Недавно двоє вчених, Соколов і Ґімберґ, оголосили свою цікаву теорію про походження нафтової ропи і земного ґазу.

Соколов у своїй праці п. з. „Походження ропи і радіоактивність" каже, що ґаз метан, який вийшов зо своїх зложь до скель, що його окружали, і змішався з повітрям, дістав інші прикмети, ніж звичайний нормальний метан.

Те сталося головно під впливом кисня, якого у скелях так багато через йонізацію підземного повітря, під впливом радіоактивних первнів, що знаходяться у скелях. Штучні досліди виказали також, що метан під впливом радіоактивних первнів зйонізований без доступу повітря, перемінюється в тяжкі вуглеводани ґазові і плинні.

На основі тих дослідів обрахували, що в 1 кв. км. пороватої скали, де знаходиться ґаз метан під тиском 100 атмосфер, коли є там радіоактивні первні, може витворитися в часі 100 міліонів літ приблизно 1 міл. тон ропи.

Дослідниця Ґімберґ занялася питанням, чи під впливом бактерій повстає нафтова ропа та земний ґаз. Вона серед глибинного намулу Чорного моря викрила один рід безкисневої бактерії, яка, розкладаючи білок і вуглеводани, витворює прицьому пальні ґази. Ці бактерії з товщів витворюють рівночасно темно забарвлені продукти, що мають запах, а все це є вислідом дуже складних хемічних перемін. Зрештою вже раніше дослідники виказали, що зложжя нафтової ропи є осідком спеціяльно активної і ріжнородної мікрофльори. Таксамо з дослідів ґазів, що виходять із глибин, дійшли вчені до переконання, що існує звязок між ними і підземними зложжями ропи.

— Добрий день, пане Корочок, як там бизнес?
— Як флєт!
— Що значить: як флєт?
— Ну так: як одну діру затикаю, то друга отвирається...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 12-го березня, в У. Н. Дому, 217-219 Іст 6. вул., в годині 7:30 вечером. Просимо всіх членів прийти і вирівнати свої вкладки, а головно напоминаємо довгуючих, щоби вирівнали свої залеглости. На тих зборах буде звіт з балю, як також просимо тих членів, котрі забрали тікета до розпродажі, щоби принесли за них належитість на ці збори. — Е. Парницький, фін. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го березня, в 12. годині вполудне в салі церковній при Оклей і Райс вул. Напоминаємо довгуючих членів, щоб сплачували свої залеглі довги до братської каси хотяй по части, щоб відтак не жалували, коли з братської каси не заплатиться за них вкладки, обо подасть їх до суспендації. — М. Барабаш, предс.; Д. Кузьма, кас.; Т. Шпікула, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестрицтва Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, відбудуться в неділю, 13. марта, в парохіяльні гали, в годині 3. пополудні точно. Просимо членкинь явитися на означений час і не втягатися до пізної години. Напоминаємо сестрам, котрі довгують, щоб явилися на тих зборах і вирівнали свої вкладки. На тих зборах будемо принимати нових членів без вступного до Сестр. і до У. Н. Союзу. Приходіть і своїх дітей приводіть і впишіть до Союзу, а не пожалуєте. — Олена Скробач, предс.; Анастазія Грицик, кас.; Марія Ходак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 12. березня, в годині 6. вечером, в домі Укр. Громади, 3322 Норт Лавренц вул. Проситься всіх членів явитись на приписаний час, бо є багато важних прав до вирішення, та щоб не чекати по кілька годин на членів, бо члени звикли приходити на збори пару годин пізніше, як є приписано. Усі члени примусово мають прийти на означений час, а тоді і урядникам буде вигідніше провадити відділове діловодство. Проситься довгуючих членів прийти і заплатити свої довги, щоб опісля не нарікали на суспензу. Котрий з членів приведе нового члена на збори і впише до У. Н. Союзу, отримає високу нагороду від У. Н. Союзу. Котрий батько є членом Союзу, а його діти ні, то нехай впише, а за те отримає нагороду. Коли дитина є забезпечена, так і родичам буде приємно наколи, недай Боже, каліцтва або смерти будете мати забезпечення — І. Сорока, Мак., предс.; І. Сорока, Мих., касієр; Олекса Діорка, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться у неділю, 13. марта, в 2. годині пополудні, в Укр. Хаті, 2240 Грейлінг вул. Є важні справи до полагодження. Проситься довгуючих членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки, щоб потому не було нарікання на Товариство і на урядників, а іменно на фінансового секр. Секретар сам нічого не робить, але робить так, як більшість членів скаже. Отож прийдіть всі численно на мітінг. Проситься родичів, котрі мають діти, а ще не вписані до Тов. і У. Н. Союзу, щоб негайно їх вписали. — Михаїл Шаран, секретар.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Сестрицтва Пр. Богородиці відбудуться 11. ц. м., в годині 7-мій вечором, в гали церковній. Тому, що дуже важні справи є до полагодження, обовязком кожної членниці бути присутною на зборах. — Катерина Кметик, предс.; Анна Дзюрдзевич, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 13. березня, в год. 2. пополудні, в парохіяльній гали, 303 Hudson Ave. Кожний член має явитися на той мітінг, бо є важні справи до полагодження. Напоминається членів, щоб сплатили свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані і втратять свої дивіденди, котрі мають дістати в квітні. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

КЕМБЕЛ, О. Квартальні збори Тов. Сокіл, від. 218, відбудуться 13. березня, в годині 2. пополудні, в галі У. Н. Дому, 165 Gordon Ave. Проситься усіх членів прибути; є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають явитися і говорити сами за себе. Не приявні на зборах члени платять кару згідно з ухвалою — Уряд Товариства.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Квартальний мітінг відділу 312 відбудеться в пятницю, 11 березня, в годині 7:30 вечором, в парохіяльнім домі при Делмор улиці. Проситься всіх членів прийти на означений час, бо є багато справ до полагодження. — Секретар.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в неділю, 13 березня, в годині 2-гій пополудні, в Українській галі, Норт Гудман. Проситься членів прийти на ті збори на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 13. березня, в год. 12:30 пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Важні справи до полагодження; тому обовязком кожного члена є бути на зборах. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Квартальні збори Українського Національного Запомогового Товариства Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 12. березня, точно в годині 8-мій вечором, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. — Д. Костишин.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори Тов-а Знад Збруча, від. 280, відбудуться в неділю, 13 березня, в годині 2. пополудні, у льокали Укр. Гор. Клюбу, 608 В. Лакавана Еве. Присутність всіх членів є обовязкова. Довгуючі члени мають постаратися вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі поступиться згідно зо статутом. — Р. Рубльовський, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Звичайні місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 13. березня, в годині 7. ввечір, в парохіяльній галі. Обовязком кожного члена прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Тому проситься всіх прийти на означений час. Напоминається тих членів, що довгують до відділової каси, щоб потрохи сплачували свій довг, бо інакше поступиться згідно зо статутом. — І. Березяк, предс.; О. Патер, кас.; М. Куба, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. У. Н. Союза, від. 292, відбудуться в неділю, 13. березня в гали У. Н. Дому, Martin і Michigan Ave., в годині 1-шій пополудні. Проситься родичів, котрі мають свої діти вже в повнолітніх клясах, щоб сказали їм, щоби прибули таксамо на 2-гу годину. З ними буде обговорював справу Союзу професор вищої школи в Дірборн, Іван Романів, тому нехай не бракне ані одного хлопця чи дівчини на тих зборах. Вони будуть мати окремо збори. Таксамо не забувайте за вкладки. Котрі члени роблять, повинні без огляду платити що місяця, бо багато членів не робить, тому треба їм трохи почекати. Рівнож старайтеся приєднувати нових членів, а специяльно дітей. Маємо тепер в Союзі такі кляси, які хто хоче, то чомуж нам не піддержувати своє? — Іван Форись, предс.; Ілля Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Мітінг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 176, відбудеться 14. березня, в годині 7-мій. На цей мітінг мають явитися всі члени і заплатити місячні вкладки до Союзу. Тож памятайте, що вкладки мають бути заплачені 14. березня, а не чекати до 25, бо це є запізно. Відомо всім членам, що тепер не вільно платити до Товариства по 50 ц., то секретар не буде висилати за членів, котрі не будуть платити кожного місяця, тому щоб не нарікали на уряд, коли будуть суспендовані, як це було дотепер. Ті члени, що були суспендовані минулого місяця, нехай прийдуть і заплатять довг, то будуть приняті наново. — Йосиф Скочипець, предс.; Петро Бабяк, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СЕҐІНО, МІШ.

На Рідну Школу.

При помочі І. Кравця з Шікаго, Ілл., наш 309 відділ У. Н. Союзу постарався піти цього року з колядою на Рідну Школу. Жертвували: о. П. Семінський $2; по $1.25: А. Ярема; по $1: С. Сас, А. Варян, Ю. Мацько, В. Рачок, Г. Мендяль, М. Гусак; по 50 ц.: П. Кобас, О. Федусь, С. Ячучевський, М. Демчишин, Т. Платко, І. Приходько; по 25 ц.: М. Членко, М. Сабо, П. Рублевська. По відчисленні коштів на подорож осталося $11.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

В. Рачок, сек. 309 від. У. Н. С.

ДЕНБЕРІ, КОНН.

Коляда на народні цілі.

Підчас Різдвяних Свят члени братства св. Миколая, від. 381 У. Н. Союзу, ходили по коляді і заколядували $11, котрі вислано через Обєднання по половині на Рідну Школу й інвалідів. Жертвували по $1: Д. Іванушка, І. Копчук, С. Богда, М. Маркевич, С. Бабій, І. Фет, Й. Вовк, Я. Зень, А. Ґузій, М. Лукашкевич; по 50 ц.: Т. Харит, С. Фет.

М. Маркевич, секр.

ҐЛЕСТОНБУРІ, КОНН.

На боротьбу.

Згагоди Христового Різдва наші громадяни зібрали $7 на визвольну боротьбу. Зложили по $1: С. Кунікевич, М. Стисло, Н. Галун, П. Земик, Л. Сидорак, Й. Патинок; по 50 ц.: Д. Кріль, Д. Качмарик.

В. Г. Стисло.

ОРЕНДЖ, КОНН.

На боротьбу.

Анна Зборівська переслала на боротьбу через центральну управу ОДВУ $3.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Українську Лічницю у Львові.

Дня 27 лютого 1938 відбувся в нашій місцевості черговий концерт шановних гостей з Рідного Краю: пані Марії Сокіл і п. А. Рудницького. Як усюди, так і в нас цей концерт був великим мистецьким успіхом. Також під оглядом матеріяльним наша громада не лишилася позаду інших передових українських громад. Саля У. Н. Дому була битком набита. Збірка принесла коло $500. Громада старається призбирати фонди на лічницю до суми одної тисячі. Досі вислано до Обєднання, з припорученням переслати ці гроші на лічницю, $450.

П. А. Рудницький виголосив гарну промову про вагу лічниці. Промовляв теж гром. Р. Слободян, який проводив концертом. Концерт відбувся заходами Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Елізабет.

Комітет.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З похорону на народню ціль.

На похороні бл. п. Петра Мерца, члена від. 133 У. Н. Союзу, присутні зложили жертву на Рідну Школу в старім краю і на одну тутешню ціль. Жертвували по $1: Г. Сидорович, К. Перестюк, А. Мерц, Смага; по 50 ц.: М. Калакура, Бакун, Верховець, Ґулька, Бакун, Стець; решта дрібними. Разом $11.75. З того вислано через Обєднання на Рідну Школу $5.75.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 24. лютого 1938. року помер в Шікаґо, Ілл., по довшій недузі довголітний член Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301 У. Н. Союзу,

Н. ПІКУЛЬСЬКИЙ.

Похорон відбувся дня 28. лютого 1938 року з похоронного заведення Браття Олеці, до Української Православної Церкви св. Тройці, на Народній Елмвуд Семетарі, при співучасти членів Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 301 У. Н. Союзу, Тов. ім. Богдана Хмельницького, Народної Помочи, Родини Покійного та багато знайомих.

Покійний полишив жену Анастазію, дві дочки Анну і Лілію; був щирим українцем і добрим Союзовцем, брав живу участь у народнім житті і щедро жертвував на народні потреби, як тут так і в ріднім краю.

Хай Покійному буде американська земля пером!

Н. Миколишин, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UNITED UKRAINIAN GROUPS UNVEIL BUST OF WRITER FRANKO

With the large bronze bust of their poet, writer and editor, Ivan Franko, before them and the story of his struggles narrated to them by Rev. Basil Merenkiw of SS. Peter and Paul Ukrainian Catholic Chuch, 500 Clevelanders representing all the United Ukrainian organizations took part in the unveiling ceremonies yesterday at the Ukrainian National Home, 2255 W. 14th Street.

"We may be proud of both, the poet as well as the sculptor," Merenkiw told the guests, "Franko was a great poet, and Alexander Archipenko, whose hands sculptured the bust, is also a famous son of Ukraine."

The bust of Franko will be placed in the Ukrainian Cultural Gardens next summer. Achipenko is on the staff of the Chichago Art Institute.

A program of Ukrainian music, consisting of solos as well as two choir offerings, was also a feature of the celebration. The choir singers represented SS. Peter and Paul Catholic Church and St Vladimir's Orthodox Church. O. E. Malisky, president, gave the opening address. He was assisted by John Spodar, secretary, and Walter P. Blondyn, publicity chairman.

Franko, who was born in 1856 and died in 1916, lived and worked around Lemberg, Austrian Ukraine.

(Cleveland Plain Dealer, February 28, 1938)

UKRAINIAN MUSIC, DANCES ENTERTAIN BIG AUDIENCE

By Wesley E. Woodruff

Last evening in Coughlin High school auditorium a large group, in elaborately-wrought costumes of Ukrainia, did a program of folk tunes and folk dances. There were several groups of the songs, compositions largely of Leontovich and Kotko. These songs had the flavors of greeting, of the city, of the farms and flowers, of the birds and the mornings and the hilltops and the spinning wheel.

Dances were done in solo by Ann Shpur, in duet by Stephen Shalayda and Ruth Huber, by quartet and octet groups, and by the larger ensemble. There was a dance by all the men, as described by Heroditus, the Greek historian, and a battle dance by four boys reminiscent of the Dnieper and the sturdy fortresses in the Zaporozhe.

The director of music was Stefan Lupinetsky. He has been at work with the company for several weeks, coming here from Olyphant for the drills.

The formalities opened with introductory remarks by Michael Seniuk, chairman of the concert. Later in the evening there were remarks from Myron Shpur, and the closing talk was by Peter Zumchak.

Premiere of Local Group

This was the premiere of the local Ukrainian singers and dancers. They received hearty praise and applause from a considerable gathering and did themselves credit, and bespoke also a regular succession of performances for occasions. The chorus was well drilled, had some likely voices, and they made a point of precision. They appeared well also on stage, a company of over seventy. Those who know declared that there has not been exhibition here of costuming and rich embroideries superior to this showing. Some of the costumes are originals brought here from the other side. Others were made here from original patterns and the embroidery was also done on this side.

The occasion had to do with the Ukrainian Youth Club - idea. At the recent holiday season, having then been in rehearsal since October, this group gave a program of Christmas carols. Rehearsals have been held at the Ukrainian headquarters on North Washington street. The plan is to extend such work throughout the coal regions and combine the units into a strong organization, perhaps with field days added to the indoor winter programs.

(Times-Leader, Wilkes-Barre, Pa. March 4, 1938)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й., Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 282, відбудуться в неділю, 13. березня ц. р., в год. 2. попол., в салі Нар. Дому. Обовязком кожного члена є бути на зборах, бо є важні справи до полагодження для добра відділу та У. Н. Союзу. Довгуючі члени хай стараються вирівнювати свої залеглости. — Петро Танасишин, предс.; Іван Пігуляк, фін. секр.; Віктор Осухівський, кас.; Ілля Лущак, рек. секр.

ҐВАЙТСТОН, Н. Й. Мітінг Тов. Просвіта, від. 129, відбудеться в суботу, 12. березня, в годині 8-мій ввечір, в домі тов. М. Гарасимова, 150-38 — 20 Rd. Обовязком всіх членів явитись на цій мітінг, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару згідно зо статутом. — Антін Кавкас, предс.; М. Дзярський, секр.

У залізничому вагоні.

— Чи ви не боїтеся, що поїзд може вискочити зі шин, або може трапитися інша катастрофа?

— Я вже нічого не боюся, я жонатий...

Сталін питається лікарського консіліюму про стан здоровля одного з народніх комісарів.

— Заник червоних тілець крови — кажуть лікарі.

— Що? Заник червоних тілець?! Розстрілити зрадника!

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(102)

В одній хвилині зробилося в Джейн велике бажання вертатись назад туди, звідки вони вийшли. Вона сама собі дивувалася, звідки взялося те сильне бажання. Ступнево вона почала занепадати в якийсь дивний настрій. В її голові крутилось, вона немов почувала якесь приємне умучення. Якась невідома сила тягнула її назад і назад. В ухах наче гуділи джмелі.

Тибс і Бравн були досить далеко. Вона хотіла кликати їх помочи. Та щось здавлювало за горло. Якась невідома гіпнотична сила розброювала її цілковито. Вона боролася хвилю з тою силою, але знемоглась. Вона почала ступнево йти в тому напрямку, куди тягнула її та сила. За кожним кроком вона на хвильку зупинялась, але потім ішла все далі й далі.

Їй здавалося, що якийсь нечутний голос кличе її і вона тому приказові мусить повинуватися. Ступаючи ось так, вона зайшла аж під дерево, на якім сидів кавуру. Це він своєю гіпнотичною силою манив Джейн. Коли вона підійшла під дерево, кавуру кинув на неї петлю. Джейн бачила це, але не мала сили ні лякатися, ні дивуватися, ні протиставитися тому.

Закинувши на неї петлю, кавуру почав спокійно її підносити вгору. За кілька хвилин Джейн стояла на гиляці перед кавуру. Її очі дивилися, вона бачила кавуру, але знов цьому не дивувалась і проти того не протестувала. Їй здавалося, що так воно мусіло бути, таке було призначення. Закинувши її собі на плече, кавуру подався з нею до своеї оселі.